

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор

_____ проф. Володимир СМОЛАНКА
_____ 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту
для вступників на навчання для здобуття ОС магістр
за спеціальністю В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – словацька
(на основі НРК6 / НРК7)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією
за спеціальністю В11.036 Філологія. Слов'янські
мови та літератури (переклад включно), перша –
словацька
Голова комісії
_____ доц. Наталія ПЕТРИЦА

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки за спеціальністю В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Прийом абітурієнтів на основі НРК6 / НРК7 для здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька проводиться за результатами фахового іспиту із словацької мови та літератури. Іспит відбувається у формі тестового контролю.

Мета фахового іспиту полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь та навичок, необхідних для опанування обов'язкових і вибіркових дисциплін за програмою підготовки фахівця за спеціальністю В11.036 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом, абітурієнти повинні мати базову освіту відповідно до ОПП підготовки ОС «Бакалавр» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною та словацькою мовами.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ІЗ ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ФАХОВИЙ ІСПИТ

1. Сучасна словацька літературна мова

(Фонетика. Фонологія Морфологія Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія. Морфеміка. Словотвір Синтаксис).

2. Історія словацької літератури

(Давня словацька література. Історія словацької літератури I половини XIX століття. Історія словацької літератури II половини XIX століття. Історія словацької літератури кінця XIX – початку XX століття. Історія словацької літератури I половини XX століття. Історія словацької літератури II половини XX століття)

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

СУЧАСНА СЛОВАЦЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

FONETIKA. FONOLÓGIA.

Miesto fonetiky medzi jazykovými rovinami. Predmet fonetiky a fonológie. Opis a funkcia rečových orgánov. Funkčné vlastnosti sluchového aparátu. Klasifikácia a opis slovenských hlások. Fonetická transkripcia. Segmentálny podsystem. Fonetické spôsoby tvorenia samohlások. Klasifikácia samohlások. Dlhé samohlásky. Diftongy. System spoluhlások. Slabikotvorné spoluhlásky. Kombinatorne a fakultatívne varianty foném. Dištingtívne príznaky foném. Modifikácia zvukov reči. Niektoré kombinačné zákonitosti slovenčiny. Neutralizácie a alternácie. Suprasegmentálny podsystem. Hlavný a vedľajší prízvuk. Osobitosti slovenského prízvuku (v porovnaní s ukrajinským). Fonetické teórie slabiky. Typy slabík v slovenčine. Opis výslovnosti slovenských samohlások a spoluhlások. Ortoepické slovníky. Výslovnosť slov cudzieho pôvodu. Princípy slovenského pravopisu. Písanie samohlások i, í // y, ý; ä. Písanie spoluhlások ť, ď, ň, ľ. Písanie predložiek s, z a predpôn s-, z-. Pravopis slov cudzieho pôvodu. Prepis z iných grafických sústav. Písanie slov osobitne a dovedna. Písanie spojovníka. Rozdeľovanie slov. Písanie veľkých písmen vo vlastných menách. Veľké písmená na začiatku viet; v skrátkach a ustálených značkách; v poézii na začiatku veršov; na znak úcty. Pravidlo o rytmickej krátene a výnimky z neho. Interpunkcia a jej funkcie. Písanie interpunkčných znamienok.

SLOVOTVORBA.

Slovotvorba ako disciplína o tvorení slov a o slovnej zásobe. Miesto slovotvorby v systéme jazykovedných disciplín, jej vzťah ku gramatike a k lexike. Diachronický a synchronický aspekt slovotvorby. Základné spôsoby tvorenia slov v súčasnom slovenskom jazyku. Prefixácia, sufixácia a ich zvláštnosti. Chápanie onomaziologických kategórií. Onomaziologická štruktúra slova. Chápanie slovotvornej motivácie. Motivované a nemotivované slová. Slovotvorné hniezda. Morfematická štruktúra slova. Chápanie morf a morfém. Klasifikácia morfém slovenského jazyka. Slovotvorný základ. Morfologické zmeny v slabike slova. Alternácia foném. Slovotvorné formanty a ich funkcia pri tvorení nových slov. Morfematický švík. Chápanie slovotvorného typu, slovotvornej kategórie a slovotvorného významu. Produktivita slovotvorných typov. Slovotvorná a morfematická analýza slova. Slovotvorba základných slovných druhov. Zvláštnosti tvorenia podstatných mien, prídavných mien, slovies a prísloviek.

LEXIKOLÓGIA.

Lexikálna rovina a jej miesto v sústave jazykových rovín. Slovo ako jednotka lexikológie. Syntagmatické a paradigmatické vzťahy lexikálnej jednotky. Problém totožnosti slova. Variant slova. Slovo a lexéma. Lexéma a tvar. Významová štruktúra slova. Priamy a nepriamy význam slova. Druhy prenesenia významu. Metafora, metonymia, synekdocha. Slovná zásoba slovenčiny. Lexikálna homonymia. Typy homoným v súčasnom slovenskom jazyku. Lexikálna synonymia. Klasifikácia synoným v slovenčine. Antonymia. Druhy antoným podľa sémantiky a štruktúry. Teritoriálne a sociálne znaky v slovnej zásobe slovenčiny. Aktívna a pasívna časť slovnej zásoby. Archaizmy, historizmy a neologizmy v lexike. Diferenciácia slovnej zásoby z hľadiska

pôvodu. Typy prevzatých slov. Postup preberania slov v slovenčine. Diferenciácia slovnej zásoby z hľadiska expresivity a emocionálnosti. Štylistická klasifikácia slovnej zásoby. Z histórie slovenskej lexikografie a frazeografie. Slovenská frazeológia. Druhy frazeologických jednotiek.

MORFOLÓGIA.

Morfológia ako disciplína o tvaroch slov. Slovné druhy ako základné lexikálno-gramatické triedy slov. Sémantické, morfológické a syntaktické vlastnosti substantív a adjektív. Gramatické kategórie podstatného mena. Sémantické a morfológické znaky adjektíva, jeho syntaktická funkcia vo vete. Lexikálno-gramatické delenie substantív a prídavných mien. Typy skloňovania substantív (aj cudzích substantív) a adjektív. Privlastňovacie prídavné mená, ich tvorenie a osobitosti skloňovania. Stupňovanie adjektív a spôsoby tvorenia stupňov. Morfológické kategórie čísloviek. Druhy klasifikácie čísloviek. Tvorenie, skloňovanie a používanie základných, radových, skupinových, druhových a násobných čísloviek. Morfológické znaky a syntaktická funkcia zámen, ich klasifikácia a skloňovanie. Gramatické kategórie slovesa. Klasifikácia sloves podľa prítomníkového kmeňa. Kategória vidu, slovesného rodu, spôsobu, času, osoby. Príčasie a prechodník ako slovesné tvary. Neohybné slovné druhy: príslovka, predložka, spojka, častica, citoslovce.

SYNTAX

Syntax ako náuka o tvorení skladov, viet, súvetí, o spôsoboch usporiadania slov vo vete. Štruktúrne typy skladov. Základné znaky vety. Modálna štruktúra vety. Druhy viet podľa modalnosti. Kladné a záporné vety. Členský a vetný zápor. Gramatická štruktúra vety. Syntaktické vzťahy, ich vyjadrenie a druhy. Koordinácia, determinácia, predikácia a spôsoby vyjadrenia vzťahov. Nepravidelnosti vo vetnej stavbe. Druhy viet podľa predikácie. Jednočlenné a dvojčlenné vety. Úplné a neúplné vety. Jednoduché a zložené vety. Druhy jednočlennej vety. Spôsoby vyjadrenia hlavného vetného člena. Hlavné vetné členy dvojčlennej vety. Syntaktický vzťah medzi podmetom a prísudkom. Podmet, slovesný a menný prísudok, spôsoby ich vyjadrenia. Rozvíjacie vetné členy. Zhodný a nezgodný prívlastok, príslovkové určenie a spôsoby ich vyjadrenia. Doplnok a jeho druhy. Aktuálne členenie výpovede. Úloha slovosledu a intonácia prísudkovom a objektívnom slovosledu. Téma a réma. Zložené vety ako štruktúrno-sémantické jednotky. Spojkové a bezspojkové súvetia. Priraďovacie súvetia a ich druhy. Podradovacie súvetia, princípy ich klasifikácie a druhy vedľajších viet v slovenčine. Rozdiely syntaktickej interpretácie v slovenčine a ukrajinčine.

ІСТОРІЯ СЛОВАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Myšlienkový a umelecký charakter stredovekej literatúry. Estetické a mravné aspekty diela Jozefa Gregora-Tajovského. Slovenská literatúra v období humanizmu a renesancie (1500-1650). Literárne dielo Milana Rúfusa. Myšlienkový a umelecký charakter barokovej literatúry (1650-1780). Umelecký rozmer epickej tvorby Jozefa Cígera-Hronského. Divadlo a dráma v službe národnej myšlienky v období klasicizmu. Fraška Jána Chalupku Kocúrko aneb jen aby sme v hanbe nezůstali. Obraz slovenskej dediny v próze Boženy Slančíkovej Timravy. Klasicistická literatúra (20. a 30. roky 19. storočia). P.J.Šafárik. Básnická tvorba Jána Smreka. Charakteristika umeleckých hodnôt v slovenskej literatúre obdobia romantizmu. Dielo Ľudovíta Štura. Básnická metóda Ivana Kraska. Epická tvorba Janka Jesenského. Roman Demokrati. Dielo Jána Kollára. Estetické aspekty Slovenskej Literárnej moderny. Rudolf Dilong. Literárny odkaz Ladislava Mňačka. Poézia Emila Boleslava Lukáča. Epická tvorba Vincenta Šikulu. Próza Jána Hrušovského (Muž s protézou. Dve sestry...). Lyrika Miroslava Válka. Literárne dielo Svetozára Hurbana-Vajanského. Peter Zvon. Život a tvorba. Básnické dielo Sama Chalupku. Básnické dielo Andreja Sládkoviča. Epická tvorba Terézie Vansovej. Román Sirota Podhradských. Umelecká koncepcia prózy Martina Kukučina. Maša Haľamová. Život a tvorba. Literárna tvorba obdobia 90. Rokov 20 storočia. Umelecká syntéza v diele Pavla Országha-Hviezdoslava. Novátorstvo prózy Gejzu Vámoša (Jazdecká legenda. Editino očko). Jozef Miloslav Hurban. Život a tvorba. Augustín Doležal. Skladba Pametná celému svetu tragédia. Umelecká produktivnosť diela Margity Figuli. Doznievanie obdobia romantizmu (1849-1875). Literatúra v silovom poli druhej svetovej vojny (Švantner, Červeň, Tatarka, Zvon...). Život a tvorba Juraja Palkoviča. Zbierka Múza ze Slovenských hor. Vývin drámy r. 1918-1948. Ivan Stodola. Juraj Fándly. Život a tvorba. Lyrická tvorba Rudolfa Fábryho. Jozef Ignác Bajza a prvý slovenský román. Moderná próza Ivana Horvátha. Osvietenstvo a prvé obdobie národného obrodzenia. Osvietenský dejepisci Juraj Papánek a Juraj Sklenár. Próza Dominika Tatarku. Literárne dielo Júliusa Barča-Ivana. Andrej Plávka. Život a tvorba. Epické dielo Ladislava Nádaši-Jégého. Poézia Jána Kostru. Próza Dobroslava Chrobáka. Poézia Laca Novomeského. Epická tvorba E. Maróthy-Šoltésovej. Román Proti Prúdu. Literárne dielo Martina Rázusa. Poézia v r. 1540-1620 (J. Silvan, B. Láni, B. Nedožerský). Umelecká produktivnosť diela Hany Gregorovej. "Ženská" tematika v románe Vlhy duše. Próza v r. 1680-1750 (J. Režík, D. Speer, D. Krman, S. Hruškovic, M. Bel). Charakteristika literárneho vývinu r. 1918-1948. Rozkvet barokovej literatúry. Poézia (J. Blasius, J. Glosius, S. Hruškovic, E. Mlynárovych). Próza Jána Červeňa. Zbierka Modrá katedrála. Ústup barokovej literatúry. Hugolín Gavlovič. Literárne dielo Ľudmily Podjavorinskej. Dielo Jána Hollého. Básnické dielo Jána Bottu. Básnické dielo Janka Kráľa. Rodinný obradový folklór. Historické piesne a ľudové balady. Žánre a druhy folklóru. Kalendárna obradová poézia. Drobné druhy ústnej slovesnosti. Vojenské a regrútske piesne. Obradové piesne. Dráma po r. 1945. Ivan Bukovčan. Kultúrne a literárne Slovensko po r. 1945. Š. Žáry: jadro životnej a poetickej filozofie. Literárna veda a kritika po r. 1945. Andrej Mraz. J. Brezina. Život a tvorba. Poetické zbierky V. Reisela. Poetická tvorba V. Mihálika. Próza P. Jaroša. Hana Zelinová a jej román Alžbetin dvor. Zbierky poézie P. Horova. Základné literárnovedné disciplíny (literárna kritika, dejiny literatúry, teória literatúry). Teória literatúry a estetika. Lyrické žánre v literatúre. Epické žánre v

literatúre. Dramatické žanre v literatúre. Veršové systémy (syľabický, tonický, syľabotonický a voľný verš). Teória verša: rým. Teória verša: strofa. Prehľad literárnovedných orientácií na Slovensku. Lyrickoepické žanre v literatúre.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ.

Екзаменаційний білет складається з 25 тестових завдань:

- тестові завдання із сучасної словацької мови;
- тестові завдання з історії словацької літератури.

Кожна правильна відповідь оцінюється у **4,8 бала**, а неправильна – 0 балів (максимум – 120 балів).

Бал за фаховий іспит (із можливих 200) = $80+x$, де x – кількість балів, які отримав вступник за виконання завдань тесту.

Прохідний бал – 100. Вступник, який набрав менше 100 балів із вступного випробування, отримує оцінку «не склав».

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

СУЧАСНА СЛОВАЦЬКА МОВА

1. Král', A. Pravidlá slovenskej výslovnosti. – Bratislava, SPN, 1996.
2. Král', A, Sabol, J. Fonetika a fonológia. – Bratislava, SPN, 1989.
3. Sabol, J. Prozodická sústava slovenčiny. Bratislava, 1977.
4. Sičáková, Ľ. Fonetika a fonológia pre elementaristov. – Prešov, Náuka, 2002.
5. Slovenčina pre cudzincov. Praktická fonetická príručka. (J.Pekarovičová, L.Žigová, M. Palcútová, J.Štefaník). – Bratislava, 2005.
6. Furdík, J.: Slovenská slovotvorba (teória, opis, cvičenia). Prešov, Nauka 2004. 201 s.
7. Bosák, J. – Buzýssyová, K.: Východiská morfémovej analýzy (Morfematika. Slovotvorba). In: Jazykovedné štúdie XIX. Bratislava, Veda SAV 1985.
8. Ripka, I. – Imrichová, M.: Základy slovenskej lexikológie. Prešov 2004.
9. Dolník, J.: Lexikológia. Bratislava, Univerzita Komenského 2003.
10. Ondrus, P. – Horecký, J. – Furdík, J. Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia. Bratislava 1980.
11. Bujalka, A. – Baláž, P. – Rýzková, A.: Slovenský jazyk I. Zvuková stránka jazyka. Náuka o slovnej zásobe. Bratislava, Univerzita Komenského 2000. Horecký, J.: Slovenská lexikológia I. Tvorenie slov. Bratislava, SPN 1971
12. Sokolová, M.: Morfematika vo vyučovaní slovenského jazyka na vysokých školách. In: Morfematický výskum slovenčiny (možnosti jeho štatistického, elektronického a didaktického spracovania). Prešov 2006, s. 177-234.
13. Dolník, J.: Lexikológia. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského 2003.
14. Ondrus, P. – Horecký, J. – Furdík, J.: Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1980. 232 s.
15. Bujalka, A. – Dubníček, J.: Slovenský jazyk II. Morfológia. Bratislava 2002.
16. Jacko, J.: Slovenská morfológia v škole. Bratislava, SPN 1974.
17. Ondrus, P.: Morfológia spisovnej slovenčiny. Bratislava, SPN 1964.
18. Oravec, J. – Bajžíková, E. – Furdík, J.: Súčasný slovenský spisovný jazyk. Morfológia. Bratislava, SPN 1984, 1988.
19. Ružička, J. a kol.: Morfológia slovenského jazyka. Bratislava 1966.
20. Sokolová, M.: Kapitoly zo slovenskej morfológie. Prešov 1995.
21. Oravec, J. – Bajžíková, E. Súčasný slovenský spisovný jazyk. Syntax. 2. vyd. Bratislava, SPN 1986.
22. Nižníkova, J. Praktická príručka slovenskej skladby. Prešov 1994.
23. Moško, G. Príručka vetného rozboru. Prešov, Náuka 1997.

ІСТОРИЯ СЛОВАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Stanislav Šmatlák. Dejiny slovenskej literatúry II. – Bratislava, 1999. – S. 283–526.
2. Stanislav Šmatlák. Dejiny slovenskej literatúry I. – Bratislava, 1997. – S. 310–346.
3. Cyril Kraus. Slovenský klasicizmus. Poézia. – Bratislava: Slovenský Tatran, 2004.
4. Cyril Kraus. Slovenský klasicizmus. Próza. – Bratislava: Slovenský Tatran, 2004.
5. Cyril Kraus. Slovenskí romantici. Próza. – Bratislava: Slovenský Tatran, 2002.
6. Sabol J., Ruščák F., Sabolová O. Interpretácia umeleckého textu. – Košice, 1992.
7. Zajac P. Pulzovanie literatúry. – Bratislava, 1993.
8. Čúzy L., Gbúr J., Kršáková D., Mikulová M., Roberts D., Zambor J. Panoráma slovenskej literatúry.
9. Slovník slovenských spisovateľov. – Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
10. Štraus F. Príručný slovník literarnovedných termínov. – Bratislava, 2002. 1
1. Hvišč, J. – Marčok, V. – Bátorová, M. – Petřík, V. Biele miesta v slovenskej literatúre. Bratislava 1991
12. Ihnátková, N. a kol. Čítanka pre 4. Ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava 1994.
13. Mikula, V. Slovník slovenských spisovateľov. Bratislava 1999.
14. Obert, V. a kol. Literárny sprievodca. Košice 2003.
15. Pišút, M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava 1984.
16. Rukoväť literatúry. Bratislava 1998.
17. Marčok, V. Dejiny slovenskej literatúry III. Bratislava 2006.
18. Števcěk, J. Dejiny slovenského románu. Bratislava 1989.
19. Števcěk, J. Súčasný slovenský román. Bratislava 1987.
20. Sulík, I. Kapitoly o súčasnej próze. Bratislava 1985.
21. Barborík, V.: Na hraniciach prózy – (za prahom dorozumenia?) (Edmund Hlatký: Jesenný opar. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1999). In: RAK – Revue aktuálnej kultúry, V., č. 1, 2000, s. 77 – 79.
22. Beke, E.: Kalendárium úvah na sklonku dvadsiateho storočia. Považská Bystrica: TPEQ, 2003.
23. Briškár, J.: Elementárne situácie v literatúre. Levoča: Modrý Peter, 2005.
24. Chrobáková - Repar, S.: Externé mlčanie. In: Slovenská literatúra, 51, č. 5, 2004, s. 367 – 385.
25. Chrobáková – Repar, S.: Nehotovosť. In: Romboid, XXXVIII, č. 3, 2003, s. 41 – 54.
26. Barther, R.: Rozkoš z textu. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1994.
27. Machala, L.: Literární bludiště. Bilance polistopadové prózy. Praha : Brána, 2001.
28. Mathauser, Z.: Estetika racionálního zření. Praha : Karolinum, 1999.
29. Mikula, V.: 5x5 a iné kritiky. Levice : L.C.A., 2000.
30. Šútovec, M.: Zo šedej zóny. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 19.